

Uchwała Nr XXIV/473/13
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 26 lutego 2013 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017.

Na podstawie art. 18 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.), w związku z art. 183 pkt. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149 poz. 887 z późn. zm.) oraz na podstawie Uchwały Nr XVI/304/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do prac nad Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013 – 2017 oraz przyjęcia zasad, trybu i harmonogramu jego opracowania, uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Julian Osiecki

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 2013 r.

***Program Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
w Województwie Warmińsko-Mazurskim
na lata 2013-2017***

Olsztyn, luty 2013 r.

Spis treści:

I.	Wstęp	5
II.	Uwarunkowania prawne	6
III.	Diagnoza sytuacji w województwie warmińsko-mazurskim w zakresie organizacji wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej	8
	1. Charakterystyka województwa warmińsko-mazurskiego oraz struktura pomocy społecznej	8
	2. Realizacja zadań administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na dzień 30 kwietnia 2012 roku	9
	3. Najistotniejsze problemy związane z realizacją zadań dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej występujące w samorządach lokalnych	19
IV	Analiza SWOT	21
V	Cel główny, cele szczegółowe i działania <i>Programu</i> oraz wskaźniki osiągnięcia celów i podmioty realizujące	22
VI	Realizacja oraz monitorowanie <i>Programu</i>	29
	1. Finansowanie <i>Programu</i> .	29
	2. Harmonogram realizacji <i>Programu</i>	29
	3. Monitorowanie <i>Programu</i>	30
VII	Zespół ds. opracowania <i>Programu</i>	31

Załącznik nr 1:

Harmonogram wdrażania *Programu*

I. Wstęp

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim. Działania te podejmowane są w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 Nr 149, poz. 887 z późn. zm.).

Ww. ustawa powstała, aby wspierać dobro dzieci, szczególnie tych, które potrzebują ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową. Powstała też po to, aby wspierać dobro rodzin, które są podstawowymi komórkami społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju.

Podstawową przyczyną umieszczania dzieci w różnych formach opieki zastępczej jest brak realnej pomocy rodzinie marginalizowanej lub rodzinie w kryzysie. Dlatego istotą jest proponowanie rozwiązań stworzenia spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewniać rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony szybki do niej powrót dla tych dzieci, które z uwagi na ich dobro, okresowo musiały zostać umieszczone poza rodziną.

Mając powyższe na uwadze, bardzo duże znaczenie mają działania profilaktyczne, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązywać we wczesnym okresie ich pojawienia się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest praca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności, jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka. W wyniku pracy z rodziną powinna ona osiągać zdolność prawidłowego funkcjonowania na tyle, aby bezpieczeństwo dzieci nie było zagrożone.

Jednakże działaniom profilaktycznym, mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym, muszą towarzyszyć również działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem.

Należy przy tym jednak pamiętać, że powinny mieć one charakter okresowy i wszędzie, gdzie jest to możliwe, zmierzać do integracji dziecka z jego rodziną.

Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017 został opracowany przez Zespół Roboczy powołany przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą Nr 28/362/12/IV z dnia 12 czerwca 2012 r. W skład Zespołu weszli przedstawiciele:

- Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Wojewody Warmińsko-Mazurskiego,
- Konwentu Powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich,
- Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych
- Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty,
- Komendy Wojewódzkiej Policji,
- Sądu Okręgowego w Olsztynie,
- Konwentu Dyrektorów PCPR Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Ośrodków pomocy społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego,
- Organizacji pozarządowych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego,
- Jednostek organizacyjnych województwa warmińsko-mazurskiego.

Prace Zespołu miały charakter warsztatowy.

Cele i działania, które zostały przyjęte w *Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej* wynikają z diagnozy sytuacji w województwie warmińsko-mazurskim w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. Uwarunkowania prawne

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Wynika on m.in. z poniższych dokumentów i aktów prawnych:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- 2) Ustawy o samorządzie województwa (Dz. U. 2001 nr 142 poz. 1590 z późn. zm.),
- 3) Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887 z późn. zm.),

a) Zadania samorządu gminnego w województwie warmińsko-mazurskim

Zadania własne

- Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, a także praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie

rodziny przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, jak również prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

- Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zadania zlecone

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny.

b) Zadania samorządu powiatowego

Zadania własne

- Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;
- Powołanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- Zapewnienie dziecku przyjętemu do pieczy zastępczej przeprowadzenia niezbędnych badań lekarskich;

- Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Zadania zlecone

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy m.in. realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz finansowanie pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

c) Zadania samorządu województwa:

Zadania własne

- Prowadzenie interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych i regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych;
- Opracowanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa;
- Promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania zlecone

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez samorząd województwa należy organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych.

4) Ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 nr 175 poz. 1362 z późn. zm.),

5) Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2010 nr 234 poz. 1536 z późn. zm.).

III. Diagnoza sytuacji w województwie warmińsko-mazurskim w zakresie organizacji wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej

1. Charakterystyka województwa warmińsko-mazurskiego oraz struktura pomocy społecznej

Województwo warmińsko-mazurskie jest jednym z 16 województw w podziale administracyjnym Polski. W skład województwa wchodzi 19 powiatów ziemskich, 2 miasta na prawach powiatów – Olsztyn i Elbląg oraz 116 gmin, w tym: 16 miejskich, 33 miejsko-gminnych i 67 gminnych.

Zadania pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim realizowane są przez jednostki wszystkich szczebli samorządu terytorialnego, a także przez administrację rządową.

Zalicza się do nich:

- na poziomie gminy – 116 ośrodków pomocy społecznej,
- na poziomie powiatu – 19 powiatowych centrów pomocy rodzinie i 2 miejskie ośrodki pomocy społecznej w miastach Olsztyn i Elbląg, realizujące zadania powiatów,
- na poziomie województwa:
 - ze strony administracji samorządowej – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
 - ze strony administracji rządowej – Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Zagadnienia z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej do końca 2011 r. ujęte były w zapisach Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Obecnie realizowane są w oparciu o Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2. Realizacja zadań administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na dzień 30 kwietnia 2012 roku.

2.1. Realizacja zadań przez samorządy gminne w województwie warmińsko-mazurskim

2.1.1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny

Z danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród gmin na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynika, że wg. stanu na dzień 30 kwietnia 2012 roku gminny program został opracowany w 25 gminach, natomiast w 91 gminach zostanie opracowany w terminie późniejszym.

2.1.2. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem

a. Praca z rodziną

Z punktu widzenia potrzeb dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewniającym bezpieczeństwo emocjonalne oraz jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje i poglądy oraz ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Rodzina i stwarzanie przez nią

możliwości dają dziecku poczucie więzi i doświadczenie niezmiernie ważne dla jego rozwoju.

Praca z rodziną w województwie warmińsko-mazurskim jest prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego; pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;

Z roku na rok wzrasta liczba rodzin doświadczających kryzysu, problemów często trudnych do samodzielnego rozwiązania. Ta sytuacja wymaga utworzenia profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego, wsparcia rodzin oraz terapii rodzinnej. W tym celu niezbędne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury oraz dysponowanie specjalistyczną kadrami.

W 2011 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało 96 jednostek poradnictwa specjalistycznego (wg stanu na dzień 1 czerwca 2011 r.) tj. powiat bartoszycki – 1; powiat braniewski – 4; powiat elbląski – 5; powiat elbląski grodzki 3; powiat działdowski – 2; powiat ełcki – 3; powiat giżycki – 3; powiat gołdapski – 4; powiat iławski – 6; powiat kętrzyński – 3; powiat lidzbarski – 4; powiat mrągowski – 8; powiat nowomiejski – 2; powiat nidzicki – 4; powiat ostródzki – 15; powiat olecki – 4; powiat piski – 2; powiat szczycieński – 10; powiat węgorzewski – 1; powiat olsztyński grodzki – 7; powiat olsztyński – 5.

- terapii i mediacji;

Podstawowym celem terapii jest zmiana zaburzonego (nieprawidłowego, wadliwego) funkcjonowania jednostki lub rodziny. W tym celu terapeuta podejmuje działania mające na celu doprowadzenie do wywołania trwałych, głębokich przemian w kliencie (klientach), w jego (ich) psychice, świadomości i zachowaniu.

Natomiast celem mediacji jest ułatwienie (a czasem wręcz umożliwienie) stronom dojścia do akceptowanego przez nie porozumienia. Trzeba wyraźnie zaznaczyć, że porozumienie to dotyczy konkretnego problemu (problemów), z którym zgłaszają się strony.

Według danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród samorządów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w regionie stosowane są poniższe metody pracy z rodziną (wg stanu na dzień 30 kwietnia 2012 roku):

Mediacje – stosowane są w 54 gminach;

TSR (Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach) – stosowana jest w 45 gminach;

KGR (Konferencja grupy rodzinnej) – stosowana jest w 23 gminach.

W przypadku, gdy w gminie nie stosuje się żadnych z ww. metod, pojawiały się następujące uzasadnienia: nie występują problemy, które wymagałyby takiej metody pracy (15 gmin); brak specjalistycznej kadry (23 gminy); nie było potrzeby stosowania przedmiotowych metod pracy (3 gminy); brak chętnych do uczestniczenia w terapiach (2 gminy) oraz brak środków na finansowanie przeprowadzenia ww. terapii (12 gmin).

b. Asystent rodziny

Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Powinien on reagować na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej, od pedagoga szkolnego, z policji czy też od pielęgniarki środowiskowej. Rola asystenta polegać ma na aktywnym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania samodzielnie przez tę rodzinę.

Według danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród samorządów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (wg stanu na dzień 30 kwietnia 2012 roku) w 26 gminach zatrudnieni byli asystenci rodziny. Było to łącznie 71 osób. Stanowi to sytuację wysoce niezadowalającą, gdyż należy dążyć do zatrudnienia asystentów w każdej gminie w liczbie zaspakajającej lokalne potrzeby w omawianym obszarze (w województwie funkcjonuje 116 gmin).

Formą zatrudniania asystentów są głównie umowy o pracę oraz umowy zlecenie. We wszystkich przypadkach jednostkami zatrudniającymi asystenta rodziny są ośrodki pomocy społecznej. Natomiast w odpowiedzi na prośbę o wskazanie przyczyny nie zatrudnienia asystenta rodzinnego wskazano m.in. brak środków finansowych na zatrudnienie pracownika (50 gmin). Jednocześnie wskazywano planowanie zatrudnienia asystentów od 2013 r. (15 gmin).

22 marca 2012 roku Minister Pracy i Polityki Społecznej w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2012 ogłosił otwarty konkurs ofert pn. „Asystent rodziny 2012” i zaprosił jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego do składania ofert w zakresie ww. *Programu*.

Pośród 664 gmin, które złożyły ofertę na konkurs, do otrzymania dotacji w ramach programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zakwalifikowanych zostało 607 gmin, których oferty spełniły formalne i merytoryczne warunki konkursu. Zostanie z nich dofinansowane 871 stanowisk asystentów rodziny.

W województwie warmińsko-mazurskim zakwalifikowało się 41 gmin.

Natomiast w drugiej edycji konkursu ogłoszonego w dniu 20 lipca 2012 roku spośród 785 gmin zakwalifikowanych zostało 757 gmin, z których dofinansowane zostanie 1.175 stanowisk asystentów rodziny.

W województwie warmińsko-mazurskim zakwalifikowało się 49 gmin.

c. Rodzina wspierająca

W celu wspierania rodziny przezywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej.

Rodzina wspierająca przy współpracy z asystentem rodziny pomaga rodzinie przezywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka.

Według danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród samorządów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego można stwierdzić, że obecnie na terenie gminy powołane zostały 3 rodziny wspierające, natomiast 93 jednostki odpowiedziały, że nie było takiej potrzeby (wg danych na 30 kwietnia 2012 roku).

d. Placówki wsparcia dziennego

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, bądź też podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.

Według danych uzyskanych z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w roku 2011 na terenie województwa działały 24 świetlice spełniające warunki placówek wsparcia dziennego. Dla porównania w 2010 roku funkcjonowały 23 takie placówki.

Ponadto w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowały świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze.

Podstawowym celem oddziaływań socjoterapeutycznych w świetlicy jest przede wszystkim szeroko rozumiana profilaktyka oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne i godne życie w społeczeństwie.

W 2011 r. w ww. świetlicach pomocą objętych było łącznie ponad 8.440 dzieci.

Poniżej przedstawiono zestawienie obrazujące liczbę świetlic oraz liczbę dzieci objętych opieką w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2008-2011.

Tabela 1.

Świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze w województwie warmińsko-mazurskim

Rok	Świetlice socjoterapeutyczne		Świetlice opiekuńczo-wychowawcze	
	Liczba świetlic	Liczba dzieci	Liczba świetlic	Liczba dzieci
2008	74	2 441	262	8 336
2009	71	2 108	254	7 918
2010	77	2 680	218	6 604
2011	72	2 253	219	6 189

Źródło danych: *Dane uzyskane z rocznego sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2011 roku PARPA-G1*

Niezbędne jest podjęcie działań w celu dalszego rozwoju świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych, a także zwiększenie liczby dzieci i młodzieży objętych ich wsparciem, szczególnie ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2.2. Realizacja zadań przez samorzady powiatowe w województwie warmińsko-mazurskim

2.2.1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych

Z danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród powiatów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynika, że na dzień 30 kwietnia 2012 roku powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej został opracowany w 13 powiatach, natomiast w pozostałych 8 powiatach ankietowani w większości podawali koniec roku 2012 jako datę przyjęcia programu.

2.2.2. Rodzinna piecza zastępcza

a. Rodziny zastępcze

Zastępcze, rodzinne formy opieki nad dzieckiem są najlepszym rozwiązaniem w sytuacji, gdy dziecko pozbawione jest możliwości rozwijania się w swojej naturalnej rodzinie. W takich miejscach jak na przykład rodzinne domy dziecka bądź rodziny zastępcze, warunki wychowania i zapewnienie dziecku właściwego kontaktu emocjonalnego są bez porównania lepsze niż w placówkach socjalizacyjnych.

Tabela 2.

Rodzinne zastępcze formy opieki oraz liczba dzieci korzystających z rodzinnej opieki zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim*

Typ rodziny	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Rodziny spokrewnione z dzieckiem	2.039	2.103	2.048	2.077
Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	272	247	267	246
Rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem	95	112	119	123
Rodziny specjalistyczne	2	4	5	9
Rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego	25	31	31	33
Łączna liczba rodzin zastępczych	2.396	2.454	2.420	2.423
Łączna liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	3.614	3.731	3.733	3.772

Źródło danych: *Sprawozdania MPiPS-03*

W roku 2011 w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało łącznie 2.423 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 3.772 dzieci. Można wśród nich wyróżnić następujące typy rodzin:

- rodziny spokrewnione z dzieckiem – 2.077, w których przebywało łącznie 2.738 dzieci,
- rodziny niespokrewnione z dzieckiem – 246, w których przebywało łącznie 433 dzieci,
- rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem – 123, w których przebywało łącznie 628 dzieci,
- rodziny specjalistyczne – 9, w których przebywało łącznie 18 dzieci,
- rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego – 33, w których przebywało łącznie 189 dzieci.

Jednocześnie Minister Pracy i Polityki Społecznej ogłosił w dniu 30 marca 2012 roku konkurs w ramach Resortowego Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na 2012 rok. pn. „Szkolenie rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego”.

Spośród 207 ofert złożonych przez jednostki samorządu terytorialnego, do otrzymania dotacji w ramach Programu zakwalifikowanych zostało 185 jednostek.

W województwie warmińsko-mazurskim łącznie dofinansowanie otrzymało 16 powiatów.

* W sprawozdaniu MPiPS-03 nie ma założonych klauzul sumujących, ponieważ w okresie sprawozdawczym dana rodzina mogła być ujęta kilkakrotnie, w zależności od pełnionej w danych miesiącach funkcji. Z tego powodu zsumowanie poszczególnych typów rodzin zastępczych nie daje sumy końcowej w rozumieniu arytmetycznym.

b. Rodzinny dom dziecka.

Rodzinny dom dziecka organizuje powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Według danych uzyskanych z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, na terenie województwa w 2011 r. funkcjonowało 10 rodzinnych domów dziecka.

2.2.3. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

Realizacja zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej przypisanych powiatowi wymaga wyboru przez starostę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rolą organizatora jest przede wszystkim troska o rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, a więc inicjowanie ich tworzenia, kwalifikowanie kandydatów do tej roli oraz wspieranie już funkcjonujących rodzin.

Z danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród powiatów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na dzień 30 kwietnia 2012 r. wynika, że w 19 powiatach powołano organizatora pieczy zastępczej. Jednocześnie we wszystkich przypadkach funkcję tę pełniły PCPR.

2.2.4. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który zatrudniony jest przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej.

Z danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród powiatów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynika, że obecnie w 9 powiatach zatrudniono koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (wg. danych na dzień 30 kwietnia 2012 roku).

Jednocześnie 18 kwietnia 2012 roku Minister Pracy i Polityki Społecznej ogłosił konkurs na dofinansowanie zadań w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2012 pn. „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

Spośród 274 ofert złożonych przez jednostki samorządu terytorialnego do otrzymania dotacji w ramach programu zakwalifikowanych zostało 220 jednostek. W województwie warmińsko-mazurskim zakwalifikowało się łącznie 11 powiatów.

Natomiast w drugiej edycji konkursu ogłoszonej w dniu 2 sierpnia 2012 roku, spośród 152 ofert zakwalifikowanych zostało 145 jednostek samorządu terytorialnego. W województwie warmińsko-mazurskim łącznie zakwalifikowało się 10 powiatów.

2.2.5. Rodzina pomocowa

Rodzina pomocowa to forma wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzinami uprawnionymi do pełnienia funkcji rodziny pomocowej są w szczególności rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące rodzinne domy dziecka spełniające określone wymagania. Rolę tę mogą pełnić także rodziny przeszkolone i zakwalifikowane do pełnienia roli rodziny zastępczej (rodzinnego domu dziecka), w których sąd nie umieścił jeszcze dziecka.

Rola rodziny pomocowej sprowadza się przede wszystkim do wsparcia rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka w sytuacjach czasowej niemożności wypełniania przez nie opieki nad dziećmi, np. w okresie wyjazdów wypoczynkowych czy konieczności pobytu w szpitalu lub w przypadku innych nieprzewidzianych trudności w rodzinie.

Z danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród powiatów województwa warmińsko-mazurskiego wynika, że w żadnym z nich nie pojawiła się sytuacja powołania rodziny pomocowej (wg. danych na dzień 30 kwietnia 2012 roku).

2.2.6. Instytucjonalna piecza zastępcza – placówki opiekuńczo-wychowawcze

Dzieci pozbawione domu rodzinnego, które nie zostały objęte rodzinnymi formami opieki zastępczej, zmuszone są przebywać w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania.

Jednakże prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań własnych samorządu.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Jednocześnie całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

Tabela 3.

Liczba całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2008-2011.

Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	2008	2009	2010	2011
a) socjalizacyjne	22	14	14	12
b) wielofunkcyjne	2	12	12	13
c) rodzinne	14	10	10	11
d) interwencyjne	3	1	1	1

Źródło danych: Dane z zasobów własnych

Jak wynika ze sprawozdania MPiPS-03, w roku 2011 łączna liczba dzieci przebywająca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w województwie warmińsko-mazurskim wynosiła 1.374.

2.2.7. Pomoc dla osób usamodzielnianych

Osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną (w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu), przyznaje się pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia.

Spośród młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, w 2011 r. z powodu braku umiejętności w przystosowaniu do życia pomoc uzyskało 295 osób.

Należy nadmienić, że osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą spokrewnioną, pomocy i wsparcia udziela również samorząd gminny.

2.3. Realizacja zadań przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

2.3.1. Opracowywanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju województwa

Dotychczasowe zadania dotyczące m.in. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej były realizowane w oparciu o zapisy *Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2012-2016*, który stanowi kontynuację wcześniejszych wojewódzkich programów polityki prorodzinnej, realizowanych nieprzerwanie od 1999 r.

2.3.2. Organizowanie i prowadzenie Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego

Współcześnie w polskim prawie adopcja występuje pod nazwą przysposobienie i rozumiana jest jako prawne uznanie obcego biologicznie dziecka za własne. Adoptować/przysposobić można jedynie osobą małoletnią, czyli osobę, która nie ukończyła jeszcze 18 roku życia i nie wstąpiła w związek

małżeński, natomiast jeśli dziecko ukończyło 13 lat, wymagana jest jego zgoda do orzeczenia adopcji/przysposobienia.

Celem adopcji jest stworzenie dziecku trwałego i stabilnego środowiska rodzinnego, które zapewni mu bezpieczeństwo socjalne i prawidłowy rozwój emocjonalny.

Jak pisze E. Szumiło, „Adopcja” jest to *uznanie za swoje dziecka, które zostało urodzone przez inną kobietę, z uwzględnieniem wszelkich konsekwencji wypływających z tego faktu. Sytuacja prawna, psychologiczna, materialna, moralna tego dziecka staje się taka, jaką ma dziecko wychowywane w naturalnej rodzinie. A zatem przysposobienie nie oznacza wzięcia sieroty "na wychowanie", lecz przyjęcie jej jako własnego dziecka.*

W roku 2011 r. w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało siedem Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych, z czego trzy były ośrodkami publicznymi, a cztery niepublicznymi. Ośrodki te umożliwiały przeprowadzenie procedur adopcyjnych, zakończonych umieszczeniem dziecka pozbawionego domu rodzinnego w rodzinie adopcyjnej.

Jednocześnie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 Nr 149, poz. 887 z późn. zm), ośrodki, które nie spełniały wymogów zgodnych z ustawą, uległy likwidacji.

Ww. ustawa nałożyła także na samorząd województwa realizację nowego zadania zleconego z zakresu administracji rządowej w zakresie organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych. W związku z powyższym z dniem 31 grudnia 2011 r. w województwie warmińsko-mazurskim został powołany Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny z filiami w Ełku i Elblągu. Ośrodek ten jest jednostką budżetową Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Tabela 4.
Działania ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2008-2010

Lp.	Rodzaj danych	lata		
		2008	2009	2010
1.	Liczba małżeństw przeszkolonych do przysposobienia (adopcji) dziecka	55	52	46
2.	Liczba małżeństw, które adoptowały dziecko (dzieci)	68	69	78
3.	Liczba dzieci adoptowanych	82	81	96
4.	Liczba dzieci oczekujących na adopcję	26	35	41
5.	Liczba udzielonych porad	1.515	812	1.082

Źródło danych: *materiały własne ROPS*

Dla porównania, w 2011 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wg stanu na dzień 31 października 2011 roku przeprowadzono łącznie 28 procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem dziecka, 59 procedur było aktualnie prowadzonych, 62 kandydatów oczekiwało na przysposobienie oraz 44 kandydatów było w trakcie szkolenia.

2.3.3. Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.

W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej są umieszczane dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki oraz rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej można umieścić w tym samym czasie łącznie nie więcej niż 30 dzieci.

Według danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, gminy z województwa warmińsko-mazurskiego wstępnie stwierdziły, że na dzień 31 grudnia 2011 roku liczba osób wymagających wsparcia w tego typu placówce wynosi 21. W kolejnych latach niezbędne będzie przeprowadzenie pogłębionej diagnozy faktycznych potrzeb utworzenia takiego podmiotu.

2.3.4. Interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

W interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym umieszcza się dzieci, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci. Pobyt dziecka w ww. ośrodku nie może trwać dłużej niż do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia.

Z danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wśród gmin na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynika, że na dzień 31 grudnia 2011 roku liczba dzieci wymagających tego typu wsparcia wynosi 1.

3. Najistotniejsze problemy związane z realizacją zadań dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej występujące w samorządach lokalnych

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w trakcie przeprowadzania diagnozy na potrzeby niniejszego *Programu*, wystosował w ankietach zapytanie dotyczące najistotniejszych problemów związanych z realizacją zadań dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, występujących w samorządach lokalnych.

W odpowiedziach pojawiło się wiele kwestii, oto niektóre z nich:

a. Gminy

Gminy wskazywały głównie na brak przepisów szczegółowych oraz zabezpieczenia finansowego na realizację nowych zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; zbyt dużo zadań skierowanych na ośrodki pomocy społecznej; ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego; brak kadry posiadającej odpowiednie kwalifikacje, która spełniałaby podstawowe kryteria; niechęć i bierna postawa członków rodzin wymagających wsparcia; brak zgody rodzin wymagających wsparcia.

b. Powiaty

Powiaty wskazywały głównie na brak środków finansowych na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; przedłużające się postępowania sądowe w sprawie władzy rodzicielskiej i rozstrzygnięcia dotyczące sytuacji prawnej dziecka; trudności organizacyjne związane z zapewnieniem dzieciom opieki w przypadku, gdy rodzina zawodowa bądź prowadzący rodzinny dom dziecka chce skorzystać z prawa do wypoczynku; niewystarczającą pracę specjalistów w środowisku z rodziną dziecka, prowadzącą do konieczności umieszczania dzieci w zawodowej pieczy zastępczej i w konsekwencji powodującą brak miejsc w tej formie wsparcia; brak specjalistów mogących udzielić profesjonalnego wsparcia rodzinie; wiele deficytów, dysfunkcji rozwojowych, problemów zdrowotnych i zaburzeń zachowania u większości dzieci, które przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej oraz wymagają diagnozy i pracy różnych specjalistów; brak kandydatów do pełnienia roli rodziny zastępczej, co wynika z faktu występujących jeszcze stereotypów w myśleniu.

c. Samorząd Województwa

Do najistotniejszych problemów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy fakt, iż w roku 2012 pojawiały się problemy z zapewnieniem odpowiedniego poziomu finansowania właściwego prowadzenia i funkcjonowania Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego ze środków budżetu państwa.

Na skutek wielu interwencji Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego stopniowo zwiększana była wysokość środków w ramach dotacji celowej z budżetu państwa (3 transze).

IV. Analiza SWOT

W oparciu o diagnozę sytuacji w województwie warmińsko-mazurskim w zakresie organizacji systemu wsparcia pieczy zastępczej, Zespół ds. opracowania *Programu* dokonał analizy SWOT, wskazując mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, tj. czynniki wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na funkcjonowanie rodzin.

Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	
<u>MOCNE STRONY</u>	<u>SŁABE STRONY</u>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zasoby infrastrukturalne podmiotów działających na rzecz wspierania rodziny. 2. Uczelnie wyższe w regionie mogące kształcić specjalistów. 3. Duże zaangażowanie Samorządu Województwa w realizację zadań dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. 4. Wykształcona kadra pracująca na rzecz wspierania rodziny. 5. Skuteczność działania Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie. 6. Duża liczba dobrych praktyk do wykorzystania. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba koordynacja działań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na poziomie lokalnym. 2. Ograniczona dostępność specjalistów na terenach wiejskich. 3. Rosnąca niewydolność rodziców w procesie wychowawczym. 4. Zbyt duże obciążenie samorządów zadaniami w stosunku do możliwości finansowych/lokalowych/kadrowych. 5. Mała świadomość władz lokalnych o korzyściach płynących ze wspierania rodziny. 6. Słaba promocja dobrych praktyk.
<u>SZANSE</u>	<u>ZAGROŻENIA</u>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która w szczególności promuje potrzebę współpracy i tworzenia partnerstw. 2. Pozytywny wpływ ww. ustawy na inne przepisy/regulacje prawne. 3. Zewnętrzne środki finansowe (m.in. POKL, RPO, MPiPS). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niespójne zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. 2. Niekorzystne zmiany, które mogą zostać wprowadzone do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. 3. Brak/niski poziom dofinansowania zadań zleconych. 4. Niewystarczające środki finansowe na wdrażanie zapisów ww. ustawy z dotacji Budżetu Państwa. 5. Niski poziom wsparcia finansowego dla rodzin sprawujących pieczę zastępczą przewidzianych w ww. ustawie. 6. Niewystarczające środki finansowe samorządów lokalnych ograniczające zatrudnienie koordynatorów pieczy zastępczej. 7. Zbyt mała liczba asystentów rodziny i koordynatorów pieczy zastępczej.

V. **Cel główny, cele szczegółowe i działania Programu oraz wskaźniki osiągnięcia celów i podmioty realizujące**

Na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji w zakresie organizacji wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim oraz na podstawie obowiązującego stanu prawnego, w oparciu o doświadczenia zawodowe specjalistów Zespołu Roboczego, zdefiniowano cel główny Programu.

Działania przewidziane w poszczególnych celach szczegółowych umożliwią realizowanie na szczeblu wojewódzkim oraz w środowiskach lokalnych polityki prorodzinnej, rozumianej jako stwarzanie warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych umacniających rodzinę, zapewniających jej trwałość, rozwój oraz właściwe wypełnianie przez nią podstawowych zadań.

Cel główny Programu:

**Stworzenie warunków do możliwie pełnego rozwoju rodziny
i prawidłowego jej funkcjonowania
oraz rozwoju form pieczy zastępczej
w województwie warmińsko-mazurskim**

Cele szczegółowe, działania i wskaźniki osiągnięcia celów Programu:

Cel szczegółowy I:

***Wzrost świadomości i wiedzy rodzin o swoich problemach i potrzebach
oraz możliwościach poprawy funkcjonowania***

- Działanie 1: Promowanie poprawnego funkcjonowania rodziny.
- Działanie 2: Informowanie o metodach wsparcia rodzin.
- Działanie 3: Promocja „dobrych praktyk” w zakresie wspierania rodziny.
- Działanie 4: Promocja roli i skuteczności planu pracy z rodziną zawierającego m.in. działania edukacyjno-wychowawcze, poradnictwo, terapię.
- Działanie 5: Informowanie oraz promowanie roli i funkcji asystenta rodziny.
- Działanie 6: Upowszechnianie potrzeby funkcjonowania rodzin wspierających.
- Działanie 7: Inicjowanie działań uświadamiających rodzinom skutki głębokich konsekwencji negatywnych przeżyć dzieci, w tym m.in. spowodowanych konfliktami i kryzysami wewnętrznymi w rodzinie, umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Działanie 8: Inicjowanie rozszerzenia pracy z rodziną naturalną w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

- o Wskaźniki osiągnięcia celu:
 - Liczba rodzin uczestniczących w programie edukacyjno-wychowawczym „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”.
 - Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny.
 - Liczba rodzin objętych wsparciem rodzin wspierających.
 - Liczba rodzin objętych innowacyjnymi metodami pracy (m.in. KGR, TSR, mediacje).
 - Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
 - Liczba dzieci kierowanych do pieczy zastępczej.
 - Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.
- o Podmioty/instytucje realizujące cel szczegółowy I
 - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPS)
 - Jednostki samorządu terytorialnego
 - Lokalne media
 - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego
 - Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki)
 - Organizacje pozarządowe
 - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)
 - Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej
 - Kościoły i związki wyznaniowe
 - Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające)
 - Placówki kultury
 - Placówki sportowe

Cel szczegółowy II:

Wzrost poziomu zaspokajania potrzeb dzieci i rodzin w ramach pieczy zastępczej oraz adopcji

Działanie 1: Promocja pieczy zastępczej w tym: rodzin zastępczych zawodowych (zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowych specjalistycznych) oraz rodzinnego domu dziecka, przy jednoczesnym wskazywaniu form wsparcia tej rodziny.

Działanie 2: Systematyczne upowszechnianie informacji na temat możliwości adopcji dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej, jako skutecznej formy pomocy dzieciom.

- Działanie 3: Monitorowanie przebiegu procesów adopcyjnych w ośrodkach adopcyjnych na terenie województwa.
- Działanie 4: Rozwój współpracy Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego m.in. z asystentami rodziny, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, podmiotami leczniczymi, placówkami oświatowymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i Policją w zakresie określania sytuacji prawnej dziecka, umożliwiającej skrócenie czasu przeprowadzenia procedury przysposabiania.
- Działanie 5: Rozszerzenie współpracy z sądem w celu szybszego określenia sytuacji prawnej dziecka.
- Wskaźniki osiągnięcia celu:
 - Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.
 - Liczba rodzin zastępczych.
 - Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.
 - Liczba rodzin zgłaszających gotowość przysposobienia (adopcji).
 - Liczba zorganizowanych szkoleń dla kandydatów na rodziny adopcyjne.
 - Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin adopcyjnych.
 - Liczba rodzin adopcyjnych.
 - Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, oczekujących na adopcję.
 - Liczba dzieci adoptowanych.
 - Podmioty/instytucje realizujące cel szczegółowy II
 - Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie
 - Sądy
 - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)
 - Organizacje pozarządowe
 - Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej
 - Policja
 - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPS)
 - Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki)
 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Cel szczegółowy III:

Poprawa dostępu do informacji o zakresie oferowanych form pomocy dla rodzin potrzebujących wsparcia

- Działanie 1: Inicjowanie działań na rzecz utworzenia poradni specjalistycznych, co najmniej na poziomie powiatu.
- Działanie 2: Systematyczne uaktualnianie bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
- Działanie 3: Upowszechnianie wśród samorządów lokalnych informacji o bazie instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
- Działanie 4: Inicjowanie działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego wśród mieszkańców powiatów i gmin województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie upowszechniania informacji o opracowanej bazie instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa.
- o Wskaźniki osiągnięcia celu:
 - Utrzymanie na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.
 - Liczba poradni specjalistycznych.
 - o Podmioty/instytucje realizujące cel szczegółowy III
 - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPS)
 - Jednostki samorządu terytorialnego
 - Lokalne media
 - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego
 - Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki)
 - Organizacje pozarządowe
 - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)
 - Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej
 - Kościoły i związki wyznaniowe
 - Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające)
 - Placówki kultury i placówki sportowe

Cel szczegółowy IV:

Poprawa infrastruktury oraz wzrost liczby kadry specjalistycznej podmiotów wspierających rodzinę, funkcjonujących i nowotworzonych na poziomie lokalnym

- Działanie 1: Inicjowanie działań na rzecz zatrudniania specjalistycznej kadry w jednostkach wspierających rodzinę.
- Działanie 2: Uświadomienie potrzeby systematycznego podnoszenia kwalifikacji kadry instytucji wspierających rodziny (m.in. studia podyplomowe, szkolenia, kursy, warsztaty).
- Działanie 3: Inicjowanie poprawy warunków infrastrukturalnych, umożliwiających odpowiednią jakość udzielanych usług.
- Działanie 4: Systematyczne badanie potrzeb w zakresie uruchomienia w województwie warmińsko-mazurskim regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.
- Działanie 5: Inicjowanie tworzenia placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej i w formie pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę.
- Działanie 6: Upowszechnianie informacji na temat możliwych do osiągnięcia efektów dzięki zleceniu przez samorządy zadań z zakresu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej podmiotom niepublicznym.
- Wskaźniki osiągnięcia celu:
 - Liczba psychologów, pedagogów, prawników, terapeutów i innych specjalistów zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej.
 - Liczba nowoutworzonych podmiotów działających na rzecz rodziny.
 - Liczba świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, z programem socjoterapeutycznym.
 - Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
 - Liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje w zakresie pracy z rodziną.
 - Liczba podmiotów niepublicznych, którym samorządy zleciły zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
 - Podmioty/instytucje realizujące cel szczegółowy IV
 - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPS)
 - Jednostki samorządu terytorialnego
 - Lokalne media
 - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego
 - Uczelnie wyższe
 - Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki)

- Organizacje pozarządowe
- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)
- Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej
- Kościoły i związki wyznaniowe
- Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające)
- Placówki kultury
- Placówki sportowe

Cel szczegółowy V:

Poprawa współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych

- Działanie 1: Inicjowanie tworzenia sieci/partnerstw podmiotów współpracujących na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych.
- Działanie 2: Upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych.
- Działanie 3: Uświadamianie potrzeby uwrażliwiania środowiska lokalnego na właściwe reagowanie w przypadku problemów/kryzysów przeżywanych przez rodziny.
- Działanie 4: Inicjowanie monitorowania zmian zachodzących w środowiskach lokalnych w zakresie reagowania na potrzeby rodzin.
- Wskaźniki osiągnięcia celu:
 - Liczba sieci/partnerstw podmiotów współpracujących na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych.
 - Liczba „dobrych praktyk” w zakresie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny, zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
 - Podmioty/instytucje realizujące cel szczegółowy V
 - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPS)
 - Jednostki samorządu terytorialnego
 - Lokalne media
 - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego
 - Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki)
 - Organizacje pozarządowe
 - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)
 - Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej
 - Kościoły i związki wyznaniowe
 - Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające)

- Placówki kultury
- Placówki sportowe

Cel szczegółowy VI:

Zwiększenie świadomości lokalnych samorządów

o korzyściach społecznych i ekonomicznych wynikających ze wsparcia rodzin

- Działanie 1: Upowszechnianie skutecznych działań wspierających rodziny w zakresie realizacji podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- Działanie 2: Upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie efektów pracy asystentów rodziny oraz koordynatorów pieczy zastępczej.
- Działanie 3: Promowanie efektów wdrażania Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- Wskaźniki osiągnięcia celu:
 - Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
 - Liczba samorządów, które zatrudniły asystentów rodziny.
 - Liczba zatrudnionych koordynatorów pieczy zastępczej.
 - Liczba samorządów, które zatrudniły koordynatorów pieczy zastępczej.
 - Podmioty/instytucje realizujące cel szczegółowy VI
 - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPS)
 - Jednostki samorządu terytorialnego
 - Lokalne media
 - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego
 - Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki)
 - Organizacje pozarządowe
 - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)
 - Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej
 - Kościoły i związki wyznaniowe
 - Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające)
 - Placówki kultury
 - Placówki sportowe

VI. Realizacja oraz monitorowanie *Programu*.

1. Finansowanie *Programu*.

Zadania przyjęte w *Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017*, wynikające z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, będą realizowane z różnych źródeł, w tym głównie z budżetów samorządów lokalnych, budżetu państwa, ze środków innych podmiotów, w tym niepublicznych oraz ze środków zewnętrznych, w tym ze środków unijnych.

Koszty realizacji zadań ustawowych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego będą pokrywane w ramach środków własnych, środków pochodzących z budżetu państwa oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 i Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.

Roczna kwota planowana do zabezpieczenia wykonywanych zadań z zakresu wsparcia rodziny w ramach budżetu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej wynosić będzie ok. 115 tys. zł.

Ważnym elementem gwarantującym właściwą realizację *Programu* będzie uzyskiwanie środków z budżetu państwa na prowadzenie i funkcjonowanie Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie wraz z filiami w Elblągu i Ełku. W roku 2012 wysokość tych środków wynosiła ok. 842 tys. zł., natomiast wstępny plan budżetu na 2013 r. według informacji uzyskanych z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego wynosi 807 tys. zł. W kolejnych latach ta forma wsparcia z budżetu państwa będzie kontynuowana.

Ponadto w ramach Projektu systemowego ROPS *Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach* w latach 2013-2014, podobnie jak w latach ubiegłych, realizowane będą cykle szkoleń i studiów podyplomowych, m.in. w zakresie kształcenia kadry pomocy społecznej. Łączna kwota przewidziana do wydatkowania na ww. Projekt wynosi ok. 4,5 mln zł.

Wdrażanie części działań nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych i będą one realizowane w ramach bieżącej działalności Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

2. Harmonogram realizacji *Programu*.

Program będzie wdrażany na podstawie opracowanego harmonogramu, który co roku będzie uszczegóławiany w formie Planu pracy i realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Program będzie realizowany przy współpracy z lokalnymi samorządami, instytucjami i placówkami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny.

Harmonogram realizacji *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017* stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

3. Monitorowanie *Programu*.

Monitoring *Programu* prowadzony będzie corocznie w zakresie stopnia jego realizacji oraz konieczności ewentualnej aktualizacji jego zapisów. Raporty z monitoringu *Programu* przedkładane będą do akceptacji Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Natomiast sprawozdanie końcowe zostanie przedstawione Sejmikowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2018.

VII. Zespół ds. opracowania *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017.*

<u>Lp.</u>	<u>Imię i nazwisko</u>	<u>Funkcja</u>
1.	Wiesława Przybysz	Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej (ROPS) Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
2.	Joanna Karpowicz	Z-ca Dyrektora ROPS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
3.	Anna Daukszyz	Przedstawiciel ROPS
4.	Anna Piotrowska-Prot	Przedstawiciel ROPS
5.	Witold Uzieńło	Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, Przedstawiciel Wojewody Warmińsko-Mazurskiego
6.	Anna Rogulska-Ruchała	Przedstawiciel Warmińsko-Mazurskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych
7.	Wojciech Prokocki	Starosta Bartoszycki, Przedstawiciel Konwentu Powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego
8.	Jadwiga Gut	Wójt Gminy Bartoszyce, Przedstawiciel Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich
9.	Dr hab. Ewa Kantowicz, prof. UWM	Wydział Nauk Społecznych, Przedstawiciel Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego
10.	Joanna Mariuk	Przedstawiciel Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty
11.	Nadkom. Małgorzata Bojarowska	Przedstawiciel Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie
12.	Elżbieta Schubert	Przedstawiciel Sądu Okręgowego w Olsztynie
13.	Tomasz Podsiadło	Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie, Przedstawiciel Konwentu Dyrektorów/Kierowników PCPR Województwa Warmińsko-Mazurskiego

14. Stefania Michalik-Rosa Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bartoszycach,
Przedstawiciel
Konwentu Dyrektorów i Kierowników OPS
Województwa Warmińsko-Mazurskiego
15. Aneta Ruszczyk Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku,
Przedstawiciel
Konwentu Dyrektorów i Kierowników OPS
Województwa Warmińsko-Mazurskiego
16. Nela Chojnowska-Ochnik Przedstawiciel Rady ds. Rodzin
Województwa Warmińsko-Mazurskiego
17. Tomasz Sztechelski Przedstawiciel Stowarzyszenia Wspierania Działań
Prorodzinnych – Forum Prorodzinne
18. Marzena Skrodzka Przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Olsztynie
19. Agata Tyszkiewicz Przedstawiciel Rady Organizacji Pozarządowych
Województwa Warmińsko-Mazurskiego
20. Michał Tatarek Pełnomocnik Zarządu Województwa Warmińsko-
Mazurskiego ds. Wdrażania Wojewódzkiego
Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych
21. Anna Kin Przedstawiciel Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka
Adopcyjnego w Olsztynie

HARMONOGRAM

wdrażania Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017

Cel główny Programu:

Stworzenie warunków do możliwie pełnego rozwoju rodziny i prawidłowego jej funkcjonowania oraz rozwój form pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim

Cel szczegółowy I: Wzrost świadomości i wiedzy rodzin o swoich problemach i potrzebach oraz możliwościach poprawy funkcjonowania				
Działania	Od kiedy	Do kiedy	Źródło finansowania	Podmioty realizujące
1. Promowanie poprawnego funkcjonowania rodziny.	2013	2017	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet państwa; – Samorządy: województwa, powiatów, gmin; – Środki organizacji pozarządowych i in. 	<ul style="list-style-type: none"> – Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS) – Jednostki samorządu terytorialnego – Lokalne media – Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego – Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki) – Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej
2. Informowanie o metodach wsparcia rodzin.	2013	2017		
3. Promocja „dobrych praktyk” w zakresie wspierania rodziny.	2013	2017		
4. Promocja roli i skuteczności planu pracy z rodziną zawierającego m.in. działania edukacyjno-wychowawcze, poradnictwo, terapię.	2014	2017		
5. Informowanie oraz promowanie roli i funkcji asystenta rodziny.	2013	2017		

6. Upowszechnianie potrzeby funkcjonowania rodzin wspierających.	2014	2017		<ul style="list-style-type: none"> – Organizacje pozarząd. – Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) – Kościoły i związki wyznaniowe – Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające) – Placówki kultury – Placówki sportowe
7. Inicjowanie działań uświadamiających rodzinom skutki głębokich konsekwencji negatywnych przeżyć dzieci, w tym m.in. spowodowanych konfliktami i kryzysami wewnętrznymi w rodzinie, umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.	2013	2017		
8. Inicjowanie rozszerzenia pracy z rodziną naturalną w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.	2014	2017		
Cel szczegółowy II: Wzrost poziomu zaspokajania potrzeb dzieci i rodzin w ramach pieczy zastępczej oraz adopcji				
1. Promocja pieczy zastępczej, w tym: rodzin zastępczych zawodowych (zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowych specjalistycznych) oraz rodzinnego domu dziecka, przy jednoczesnym wskazywaniu form wsparcia tej rodziny.	2014	2017	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet państwa; – Samorządy: województwa, powiatów, gmin; – Środki organizacji pozarządowych i in. 	<ul style="list-style-type: none"> – Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie – Sądy – Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) – Organizacje pozarząd. – Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS) – Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej – Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki)
2. Systematyczne upowszechnianie informacji na temat możliwości adopcji dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej, jako skutecznej formy pomocy dzieciom.	2013	2017		
3. Monitorowanie przebiegów procesów adopcyjnych w ośrodkach adopcyjnych na terenie województwa.	2013	2017		

4. Rozwój współpracy Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego m.in. z asystentami rodziny, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, podmiotami leczniczymi, placówkami oświatowymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i Policją w zakresie określania sytuacji prawnej dziecka, umożliwiającej skrócenie czasu przeprowadzenia procedury przysposobiania.	2013	2017		<ul style="list-style-type: none"> – Policja – Placówki opiekuńczo-wychowawcze
5. Rozszerzenie współpracy z sądem w celu szybszego określenia sytuacji prawnej dziecka.	2013	2017		
Cel szczegółowy III: Poprawa dostępu do informacji o zakresie oferowanych form pomocy dla rodzin potrzebujących wsparcia				
1. Inicjowanie działań na rzecz utworzenia poradni specjalistycznych, co najmniej na poziomie powiatu.	2014	2017	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet państwa; – Samorządy: województwa, powiatów, gmin; 	<ul style="list-style-type: none"> – Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS)
2. Systematyczne uaktualnianie bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.	2013	2017	<ul style="list-style-type: none"> – Środki kościołów i związków wyznaniowych; – Środki organizacji pozarządowych i in. 	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego – Rada ds. Rodzin Województwa Warm.-Maz. – Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki)

3. Upowszechnianie wśród samorządów lokalnych informacji o bazie instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.	2013	2017		<ul style="list-style-type: none"> – Lokalne media – Organizacje pozarząd. – Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) – Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej – Kościoły i związki wyznaniowe – Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające) – Placówki kultury – Placówki sportowe
4. Inicjowanie działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego wśród mieszkańców powiatów i gmin województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie upowszechniania informacji o opracowanej bazie instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa	2013	2017		
Cel szczegółowy IV: Poprawa infrastruktury oraz wzrost liczby kadry specjalistycznej podmiotów wspierających rodzinę, funkcjonujących i nowotworzonych na poziomie lokalnym				
1. Inicjowanie działań na rzecz zatrudniania specjalistycznej kadry w jednostkach wspierających rodzinę.	2014	2017	<ul style="list-style-type: none"> – Środki unijne; – Samorządy: województwa, powiatów, gmin; 	<ul style="list-style-type: none"> – Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPS)
2. Uświadomienie potrzeby systematycznego podnoszenia kwalifikacji kadry instytucji wspierających rodziny (m.in. studia podyplomowe, szkolenia, kursy, warsztaty).	2013	2017	<ul style="list-style-type: none"> – Środki uczelni wyższych; – Środki organizacji pozarządowych i in. 	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego – Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego
3. Inicjowanie poprawy warunków infrastrukturalnych, umożliwiających odpowiednią jakość udzielanych usług.	2014	2017		<ul style="list-style-type: none"> – Lokalne media – Uczelnie wyższe

4. Systematyczne badanie potrzeb w zakresie uruchomienia w województwie warmińsko-mazurskim regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.	2013	2017		<ul style="list-style-type: none"> – Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki) – Organizacje pozarządowe – Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) – Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej – Kościoły i związki wyznaniowe – Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające) – Placówki kultury – Placówki sportowe
5. Inicjowanie tworzenia placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej i w formie pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę	2013	2017		
6. Upowszechnianie informacji na temat możliwych do osiągnięcia efektów dzięki zleceniu przez samorzady zadań z zakresu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej podmiotom niepublicznym.	2014	2017		
Cel szczegółowy V: <i>Poprawa współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych</i>				
1. Inicjowanie tworzenia sieci/partnerstw podmiotów współpracujących na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych.	2013	2017	<ul style="list-style-type: none"> – Samorzady: województwa, powiatów, gmin; – Środki organizacji pozarządowych i in. 	<ul style="list-style-type: none"> – Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS) – Jednostki samorządu terytorialnego – Rada ds. Rodzin Woj. Warm.-Maz. – Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej
2. Upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych.	2013	2017		

3. Uświadamianie potrzeby uwrażliwiania środowiska lokalnego na właściwe reagowanie w przypadku problemów/ kryzysów przeżywanych przez rodziny.	2013	2017		<ul style="list-style-type: none"> – Organizacje pozarząd. – Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki) – Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) – Kościoły i związki wyznaniowe – Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające) – Placówki kultury – Placówki sportowe
4. Inicjowanie monitorowania zmian zachodzących w środowiskach lokalnych w zakresie reagowania na potrzeby rodzin.	2014	2017		
Cel szczegółowy VI: Zwiększenie świadomości lokalnych samorządów o korzyściach społecznych i ekonomicznych wynikających ze wsparcia rodzin				
1. Upowszechnianie skutecznych działań wspierających rodziny w zakresie realizacji podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	2013	2017	<ul style="list-style-type: none"> – Budżet państwa; – Samorządy: województwa, powiatów, gmin; – Środki organizacji pozarządowych i in. 	<ul style="list-style-type: none"> – Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS) – Jednostki samorządu terytorialnego – Lokalne media – Rada ds. Rodzin Województwa Warm.-Maz. – Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, przedszkola, żłobki) – Organizacje pozarząd.
2. Upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie efektów pracy asystentów rodziny oraz koordynatorów pieczy zastępczej.	2014	2017		
3. Promowanie efektów wdrażania Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	2013	2017		

				<ul style="list-style-type: none">– Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)– Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej– Kościoły i związki wyznaniowe– Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające)– Placówki kultury– Placówki sportowe
--	--	--	--	--